

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 10/2017-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 39/2014 zo 14. októbra 2014 a sp. zn. 3 Nto 19/2014 zo 17. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 39/2014 zo 14. októbra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu zo 14. októbra 2014“) a sp. zn. 3 Nto 19/2014 zo 17. decembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu zo 17. decembra 2014“).

Sťažovatelia v súvislosti s doterajším priebehom konania pred všeobecnými súdmi vo svojej sťažnosti uvádzajú:

„1. Okresný prokurátor v Lučenci podal 19. 6. 2007 na Okresný súd v Lučenci voči sťažovateľom obžalobu, pre spáchanie tr. činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 4 TZ v znení účinnom do 31. 8. 1999 za to, že v r. 1997 a 1998 od [REDAKOVANÉ] podvodne vylákali úver firmám [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] napriek ich zlej finančnej situácii a zamlčaním podaného návrhu na konkurz f. [REDAKOVANÉ], v dôsledku čoho sa na úkor veriteľa obohatili o sumu 32. mil. Sk.

2. Okresný súd v Lučenci rozsudkom z 23. 9. 2008, sp. zn. 1 T 79/2007, oslobodil sťažovateľov spod obžaloby s odôvodnením, že stíhané skutky nie sú trestným činom.

2.1. Krajský súd v B. Bystrici uznesením z 28. 4. 2009 okresným prokurátorom napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s úpravou vysporiadať sa so všetkými relevantnými okolnosťami prípadu.

3. Okresný súd rozsudkom zo 16. 2. 2010 opätovne oslobodil sťažovateľov spod obžaloby...

3.2. Krajský súd uznesením zo 16. 8. 2011 aj tento rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s príkazom rešpektovať ním vyslovený názor.

4. Okresný súd ďalším rozsudkom z 24. 1. 2012 oslobodil sťažovateľov spod obžaloby už aj pre nedostatok dôkazov.

4.3. Krajský súd uznesením zo 6. 11. 2012 toto rozhodnutie okresného súdu zrušil s názorom, že právny vzťah medzi f. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] už považoval za obchodnoprávny, ale či za taký treba považovať aj následný vzťah medzi f. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ukáže ďalšie dokazovanie, ktoré vykoná okresný súd.

5. Okresný súd ostatným rozsudkom z 19. 11. 2013 zase oslobodil sťažovateľov spod obžaloby, pretože po vykonanom dokazovaní sa zistilo, že obžalovaní sťažovatelia pri žiadaní o úver postupovali štandardným spôsobom...

5.4. Krajský súd uznesením zo 14. 10. 2014, sp. zn. 5 To 39/2014, opätovne zrušil rozsudok okresného súdu /i/ a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol v inom zložení senátu /ii/...“

V súvislosti s namietaným porušením označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením krajského súdu zo 14. októbra 2014 sťažovatelia „podstatu svojich námietok... koncentrujú do postupu krajského súdu, ktorý opakovane vec vracal okresnému súdu, pričom svoje rozhodnutia v podstate odôvodňoval nesúhlasom so zisťovaním skutkového stavu veci a spôsobom hodnotenia dôkazov vykonaných okresným súdom a následne podľa § 325 TP nariadil pojednávanie a rozhodnutie síce inému zloženiu senátu – zložený z predsedu senátu a dvoch prísediacich, ktorí sú rovnocenní – ale mal na mysli predsedu senátu, ktorý sa mal – ale aj prísediaci [REDACTED] a naostatok sudca [REDACTED] – podieľať na všetkých zrušených veciach.“.

Sťažovatelia tvrdia, že v § 325 Trestného poriadku je síce ustanovená výnimka umožňujúca odňať a následne prideliť vec inému senátu alebo aj inému súdu, aplikácia tohto pravidla je ale obmedzená dôležitými dôvodmi, pričom tieto v okolnostiach ich veci neboli naplnené.

Sťažovatelia v tejto súvislosti uvádzajú, že „[z] pripojených súdnych rozhodnutí jednoznačne vyplýva, že v danej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a z jeho priebehu nemožno žiadnym spôsobom vyvodzovať, že okresný súd dokazovanie vykonával a potom hodnotil spôsobom, ktorý by vzbudzoval vážne pochybnosti o jeho objektívnom prístupe k veci. Čo sa týka odvolacím súdom tvrdených opakovaných nedostatkov v konaní a rozsudku okresného súdu, jedná sa o výčitky smerujúce proti hodnoteniu vykonaného dokazovania, pri ktorých uprednostňoval svoj spôsob hodnotenia dôkazov a zisťovania skutkového stavu..., ktoré opakovane vnucoval okresnému súdu...“.

Na základe už uvedeného sťažovatelia svoju argumentáciu uzatvárajú úvahou, podľa ktorej ak „odvolací súd vytýkal okresnému súdu porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, musí ísť o celkom závažné vybočenie z logiky prejednávanej veci. Musí tiež

zdôvodniť, v čom a prečo vidí rozpory a chybné hodnotenie. Iba všeobecné prikázanie na porušenie tejto zásady je nedostačujúce pre zrušenie rozhodnutia... odvolací súd... mal postupovať podľa zákona a musel toto svoje rozhodnutie riadne odôvodniť aj s ohľadom na tieto skutočnosti...“.

V súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu zo 17. decembra 2014 sťažovatelia konkrétne uvádzajú, že „[d]ôvody pre odňatie a prikázanie veci podľa § 23 TP nemožno uplatňovať mechanicky či účelovo... [ale taký] postup musí byť výnimočný a podložený dôležitými skutkovými dôvodmi..., ako napr. vážnou pochybnosťou o nepredpojatosti všetkých sudcov okresného súdu...“, pričom iba skutočnosť, že „na prejednanie veci boli vylúčení všetci sudcovia okresného súdu pôsobiaci na trestnom úseku, nie je tým dôležitým dôvodom pre odňatie veci okresnému súdu, na ktorom pôsobia aj iní sudcovia /verejného či súkromného práva...“.

Na základe už uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, uzneseniami Krajského súdu v B. Bystrici zo 14. 10. 2014, sp. zn. 5 To 39/2014, sp. zn. 3 Nto 19/2014, porušené boli.

2. Tieto uznesenia krajského súdu sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v B. Bystrici na ďalšie konanie.

3. Priznáva sťažovateľom primerané finančné odškodnenie každému po 10.000 EUR...

4. Priznáva sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom vo výške 355,72 EUR...“

Sťažovatelia tiež žiadajú odložiť vykonateľnosť uznesenia krajského súdu zo 14. októbra 2014 a uznesenia krajského súdu zo 17. decembra 2014.

Sudkyňa spravodajkyňa vzhľadom na to, že zistila, že pri napadnutom uznesení sp. zn. 5 To 39/2014 rozhodoval ako predseda senátu [REDACTED], bývalý sudca ústavného súdu, prípisom z 8. novembra 2016 oznámila podľa § 27 ods. 2 zákona Národnej

rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) túto skutočnosť predsedníčke ústavného súdu.

Ústavný súd po posúdení dôvodov uvedených v oznámení dospel k záveru, že v zmysle § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde neboli naplnené zákonné predpoklady na vznik pochybností o nezaujatosti sudkyne spravodajkyne v danej veci, a preto uznesením . k. III. ÚS 888/2016-5 z 13. decembra 2016 rozhodol tak, že sudkyňa spravodajkyňa v danej veci nie je z výkonu sudcovskej funkcie vylúčená.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Z týchto hľadísk preskúmal ústavný súd sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie svojich základných práv podľa ústavy a dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu zo 14. októbra 2014

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je tvrdenie sťažovateľov o porušení nimi označených práv jednak tým, že krajský súd ústavne neprípustným spôsobom vnucuje Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) svoje vlastne skutkové a právne hodnotenia vecí sťažovateľov, a jednak tým, že krajský súd nariadil prerokovanie vecí v inom zložení senátu, čím sledoval iba to, aby bol dosiahnutý iný spôsob rozhodnutia okresného súdu, a to v ich neprospech. Sťažovatelia tiež namietajú, že krajský súd v rozpore s § 325 Trestného poriadku nenariadil prerokovať vec inému senátu, ale len inému predsedovi senátu.

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať namietané uznesenie krajského súdu zo 14. októbra 2014

za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovatelia proti nemu uplatňujú.

Krajský súd v podstatnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol:

«Ani v ostatnom napadnutom rozhodnutí sa okresný súd nedopracoval k tomu základnému, čo od neho krajský súd v predchádzajúcich zrušujúcich uzneseniach požadoval – náležitej analýze dôkaznej situácie, to znamená dôkazov, ktoré podporujú obžalobu a tých, ktoré podporujú obhajobu, lebo ina pri takejto analýze sa dajú dôkazy zodpovedne vyhodnocovať.

Okresný súd na viacerých miestach v odôvodnení napadnutého rozsudku prehliada dôkazy v prospech obžaloby, alebo sa s nimi vyrovnáva skratkovito, resp. nedostatočne...

Náležité zistenie najmä majetkovej, finančnej a podnikateľskej situácie spoločnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v rozhodnom čase, vývoj týchto spoločností (až po zánik), okolnosti poskytnutých úverov od [REDAKOVANÉ] (vrátane konkrétnych dôvodov „presúvania úverov“ medzi spoločnosťami) a dôvody nesplácania poskytnutých úverov (vrátane ich nevyhnutnosti v značnej časti), je nevyhnutným pre posúdenie opodstatnenosti podanej obžaloby.

V spisovom materiáli sa nachádza množstvo listín, ktoré bude treba analyzovať a vyhodnocovať (vrátane úverovej zmluvy č. 065/96/106 medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], na sumu 5.000 000,- Sk z 15. 03. 1996...)...

Pretože ide o štvrté zrušujúce rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici a na všetkých zrušených rozhodnutiach Okresného súdu Lučenec sa podieľal ten istý predseda senátu, v záujme nestranného posúdenia podanej obžaloby bolo potrebné rozhodnúť, aby táto vec bola na Okresnom súde Lučenec prejednaná a rozhodnutá v inom zložení senátu (§ 325 Tr. por.)»

V súvislosti s námietkou sťažovateľov, podľa ktorej krajský súd v označenom uznesení, ako aj v jeho predchádzajúcich zrušujúcich uzneseniach uprednostňoval vlastný spôsob hodnotenia dôkazov, ktoré opakovane vnucoval okresnému súdu, je potrebné uviesť, že z obsahu namietaného uznesenia krajského súdu zo 14. októbra 2014 takéto závery nevyplývajú, keďže z jeho obsahu je zrejmé, že krajský súd vytýkal okresnému súdu

iba nedostatky súvisiace s jeho procesným postupom pri vykonávaní a vyhodnocovaní dôkazov bez toho, aby mu predkladal svoju vlastnú skutkovú verziu veci a na ňu nadväzujúce jej právne hodnotenie.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu zo 14. októbra 2014 nevyplýva, že by krajský súd ináč hodnotil dôkazy než okresný súd, prípadne mu nariadil, k akým skutkovým záverom má dospieť po ich vykonaní, ale predmetom záväzných pokynov adresovaných okresnému súdu bolo iba jeho usmernenie v otázke náležitého doplnenia dokazovania a následného dôkladného hodnotenia všetkých dôkazov jednotlivo, ako aj v ich vzájomnej súvislosti.

Za neopodstatnenú považuje ústavný súd aj tú námietku sťažovateľov, v rámci ktorej polemizujú s interpretáciou a následnou aplikáciou pravidla vyplývajúceho z § 325 Trestného poriadku, aplikáciou ktorého krajský súd nariadil okresnému súdu prerokovať a rozhodnúť ich vec v inom zložení senátu. Sťažovatelia túto námietku myšlienkovito prepájajú s porušením ich základného práva na zákonného sudcu, keďže označeným postupom krajského súdu bola ich vec odňatá pôvodnému zákonnému senátu okresného súdu. Sťažovatelia v tejto súvislosti konkrétne uvádzajú, že zákonnosť postupu odvolacieho súdu je predovšetkým determinovaná existenciou dôležitého dôvodu pre odňatie a následné prikázanie veci inému senátu toho-ktorého okresného súdu.

Podľa § 325 Trestného poriadku ak rozhodne odvolací súd, že sa vec vracia na nové prejednanie a rozhodnutie súdu prvého stupňa, môže súčasne nariadiť, aby bola prejednaná a rozhodnutá v inom zložení senátu. Z dôležitého dôvodu môže tiež nariadiť, aby ju prejednal a rozhodol iný súd toho istého druhu a toho istého stupňa v jeho obvode.

Zo znenia prvej vety § 325 Trestného poriadku vyplýva, že odvolací súd môže nariadiť prerokovanie a rozhodnutie veci v inom zložení senátu, pričom zákonodarca v tomto smere výslovne nestanovil žiadne konkrétne podmienky takéhoto postupu odvolacieho súdu, a to napriek tomu, že nariadenie prerokovania veci inému senátu

predstavuje závažný prielom do základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že formulácia prvej vety § 325 Trestného poriadku je v naznačenom smere značne vágna, na rozdiel od druhej vety citovaného § 325 Trestného poriadku, ktorá výslovne požaduje existenciu dôležitých dôvodov, čo však ešte neznamená, že všeobecný súd je oprávnený takto postupovať kedykoľvek, bez toho aby takýto postup bol odôvodnený rozumnými dôvodmi, pretože akceptácia iného riešenia uvedenej situácie by bola v rozpore s princípom vylúčenia svojvoľného postupu orgánov verejnej moci ako jedného z komponentov právneho štátu.

Z uvedeného potom možno urobiť záver, že ústavne akceptovateľný postup odvolacieho súdu podľa § 325 prvej vety Trestného poriadku sa môže zakladať len na predpoklade existencie určitého kvalifikovaného dôvodu odôvodňujúceho takýto zásah do práva na zákonného sudcu, pričom takýto zásah musí byť proporcionálne vyvážený tak, aby jeho nevyhnutnosť nebolo možné spochybniť.

V zásade možno súhlasiť so sťažovateľmi nastolenou tézou, podľa ktorej postup odvolacieho súdu, ktorým nariadi prerokovanie veci inému senátu súdu prvého stupňa, by nemal byť pravidlom, ale skôr výnimkou z pravidla, pričom s nimi už nemožno súhlasiť, ak namietajú arbitrárnosť postupu krajského súdu, ktorým nariadil prerokovanie ich veci inému senátu, v situácii, keď bol nútený štyrikrát zrušiť rozsudok okresného súdu pre závažné procesné nedostatky v jeho postupe súvisiace so zisťovaním skutkového stavu veci a jeho právneho hodnotenia. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že krajský súd už vo svojich predchádzajúcich zrušujúcich uzneseniach, ktorými v priebehu konania rušil oslobodzujúce rozsudky okresného súdu, opakovane formuloval konkrétne nedostatky týchto rozsudkov okresného súdu, pričom jeho postup bol v doterajšom priebehu konania vždy náležite odôvodnený a motivovaný snahou o objektívne zistenie skutkového stavu veci.

Ak krajský súd v takejto situácii považoval za kvalifikovaný dôvod na nariadenie prerokovania veci sťažovateľov inému senátu (§ 325 prvej vety Trestného poriadku),

pretože uvedené okolnosti dosiahli intenzitu, ktorá vytvárala pochybnosti o celkovej nestrannosti senátu okresného súdu a objektivite súdneho konania, nemožno mu z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť, pretože jeho rozhodnutie je v tomto smere dostatočne a presvedčivo odôvodnené.

Z už uvedeného možno urobiť záver, podľa ktorého skutočnosť spočívajúca vo viacnásobnom bezdôvodnom nerešpektovaní záväzných pokynov inštančne nadriadeného súdu nevybočuje v okolnostiach danej veci z rámca spôsobilých dôvodov pre postup odvolacieho súdu podľa prvej vety § 325 Trestného poriadku.

Ústavný súd sa nestotožnil ani s tou argumentáciou sťažovateľov, v rámci ktorej namietajú, že krajský súd v podstate prikázal vec prerokovať inému predsedovi senátu, pretože z výroku, ako aj z odôvodnenia uznesenia krajského súdu zo 14. októbra 2014 jasne vyplýva, že pokyn adresovaný okresnému súdu súvisel s požiadavkou prerokovania ich veci v inom zložení senátu. V tejto súvislosti je tiež potrebné uviesť, že predmetná argumentácia sťažovateľov je irelevantná aj vzhľadom na to, že krajský súd uznesením zo 17. decembra 2014 vec sťažovateľov odňal a prikázal ju prerokovať a o nej rozhodnúť Okresnému súdu Rimavská Sobota.

Na základe už uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že vo veci sťažovateľov nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie ústavnej ochrany, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu zo 17. decembra 2014

Podstatu argumentácie sťažovateľov je námietka, že vylúčenie všetkých sudcov okresného súdu pôsobiacich na trestnom úseku nie je dôležitým dôvodom pre odňatie veci

okresnému súdu (§ 23 ods. 1 Trestného poriadku) za predpokladu, že na ňom pôsobia aj iní sudcovia.

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať namietané uznesenie krajského súdu zo 17. decembra 2014 za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietky, ktorú sťažovatelia proti nemu uplatňujú.

Krajský súd v podstatnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol:

„... zo spisu možno zistiť, že všetci sudcovia Okresného súdu v Lučenci vybavujúci trestnú agendu boli v danej veci vylúčení, a preto musela byť predmetná trestná vec pridelená inému sudcovi, a to v danom prípade [REDAKOVANÉ], ktorá trestnú agendu nikdy nevybavovala a občianskoprávnu agendu vybavuje ako samosudkyňa.

Vzhľadom na to, že v danom prípade ide po odbornej stránke o náročnú vec, a to najmä s poukazom na následok, ktorý mal byť spôsobený protiprávnym konaním obžalovaných..., odvolací súd dospel k záveru, že je nevyhnutné, aby sa prejednávaním a rozhodovaním... v trestnej veci zaoberal sudca, ktorý sa špecializuje na trestné právo.“

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

Zo znenia citovaného § 23 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že zákonodarca zvolil konštrukciu právnej normy s relatívne neurčitou hypotézou, aby so zreteľom na osobitosti toho-ktorého prípadu bolo možné naplniť jej obsah, a tak v konkrétnych skutkových okolnostiach spravodlivo posúdiť prípustnosť zmeny miestnej príslušnosti všeobecného súdu, pretože a priori nie je možné vylúčiť situácie, keď v konkrétnej veci môže byť na prerokovanie a rozhodnutie veci vhodnejší iný súd než ten, ktorý je miestne príslušný.

Je preto vždy na uvážení najbližšie spoločne nadriadeného súdu, či sa mu posudzovaný dôvod javí ako dôležitý, a to najmä s ohľadom na konkrétnu situáciu, pričom

dôležitosť dôvodu, pre ktorý nadriadený súd odníme vec miestne príslušnému súdu a prikáže ju inému súdu v rámci svojho obvodu, je potrebné vždy posudzovať s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu a tento dôvod proporcionálne vyvážiť s ústavnou zásadou, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy).

V nadväznosti na dosiaľ uvedené ústavný súd poukazuje aj na právny názor vyslovený v odbornej literatúre, podľa ktorého pre posúdenie existencie dôležitého dôvodu podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku je rozhodujúca úvaha, či zmenou miestne príslušného súdu sa lepšie zabezpečí dosiahnutie účelu trestného konania vrátane požiadavky na nestranné prerokovanie veci, náležité zistenie skutkového stavu a čo najrýchlejšie a najhospodárnejšie prerokovanie veci (porovnaj doc. JUDr. Jozef Čentíš, PhD., a kolektív. Trestný poriadok. Bratislava : EURO KÓDEX, 2014, s. 51. ISBN 978-80-8155-021-8, alebo Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I. díl. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002. 146 s.).

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že právny názor nadriadeného súdu o prípustnosti odňatia veci miestne príslušnému súdu a jej prikázania inému súdu toho istého stupňa sa nemôže zakladať len na abstraktnej úvahe o rýchlejšom a hospodárnejšom prerokovaní veci, ale musí byť podložený konkrétnymi okolnosťami prerokovávanej veci.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu zo 17. decembra 2014 vyplýva, že myšlienková konštrukcia krajského súdu o odňatí mu veci sťažovateľov sa zakladá na zistení, že sudcovia okresného súdu vybavujúci trestnú agendu sú v danej trestnej veci vylúčení, pričom trestná vec sťažovateľov by mala byť pridelená sudkyni, ktorá trestnú agendu nikdy v minulosti nevybavovala, a keďže ide o náročnú vec, krajský súd dospel k záveru, že vec sťažovateľov by sa mala prerokovať a rozhodnúť sudcom špecializujúcim sa na trestné právo. Krajský súd tak na základe konkrétnych okolností prípadu, sledujúc predovšetkým čo najrýchlejšie a najhospodárnejšie prerokovanie a rozhodnutie veci

sťažovateľov, dospel k záveru, že v ich veci je dôvodné aplikovať pravidlo vyplývajúce z § 23 ods. 1 Trestného poriadku a ich vec odňať miestne príslušnému súdu.

Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery krajského súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom uvedeným v napadnutom rozsudku nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor krajského súdu svojím vlastným.

Na základe už uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že vo veci sťažovateľov nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie ústavnej ochrany, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu zo 14. októbra 2014 a uznesením krajského súdu zo 17. decembra 2014

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods.1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd zistil, že sťažovatelia, zastúpení kvalifikovanou právnou zástupkyňou,

v petite svojej sťažnosti síce všeobecným spôsobom označili porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak bez tohto, aby z celkového obsahu sťažnosti vyplývalo, ktorý konkrétny aspekt práv uvedených v čl. 48 ods. 2 ústavy namietajú, čím svoju sťažnosť v súvislosti s namietaným porušením čl. 48 ods. 2 ústavy neodôvodnili.

V súvislosti s uvedenými nedostatkami ústavný súd pripomína, že tieto nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

Vychádzajúc z materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, ústavný súd z obsahu sťažnosti zistil, že sťažovatelia poukazujú na to, že *„Uvedené zmätočné a protiústavné postupy krajského súdu sa prejavili aj v časovej dimenzii súdneho konania, keď sťažovatelia už takmer 15 rokov čelia kriminalizácii svojej osoby zo strany orgánov činných v trestnom konaní a do dnešného dňa túto traume súdy právoplatne nevyriešili. Táto právna neistota sa dennodenne prejavuje v negatívnom zmysle na ich sociálnom pôsobení, neustále prežívajú stav úzkosti/hrozby vysokým trestom, beznádeje a straty dôvery v právny štát a jeho inštitúcie.*

Keďže iný efektívny prostriedok nápravy uvedeného stavu už nie je k dispozícii /ani možný/, sťažovatelia žiadajú ako určitú kompenzáciu za tento stav priznanie finančného zadosťučinenia v sume po 10 000 EUR pre každého.“

Na základe uvedenej časti sťažnosti ústavný súd ustálil, že sťažovatelia sa domáhajú aj ochrany ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym, resp. neefektívnym postupom a podobne). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, nie jeho postupom, ústavný súd takú sťažnosť odmietne z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08, IV. ÚS 253/2011, IV. ÚS 742/2013).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy by mohlo dôjsť iba v dôsledku nečinnosti alebo nesprávnej činnosti krajského súdu, avšak iba samotným uznesením krajského súdu zo 14. októbra 2014 a uznesením krajského súdu zo 17. decembra 2014 označené právo sťažovateľov porušené byť nemohlo, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2017